ՄԵՂՈՒ

ԳԻՆ 50 ՓՐՅ

ՄԵՂՈՒ կը հրատարակվի Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը :
Բաժանորդագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս Ալանա—Համամ Խանը Խալիլ վերնայարկ թիւ 31 :

Դիմ տարեկան 100 թերթ կանխիկ 100 դրբ. գաւառաց համար մէկ Օսմ. ոսկի :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներն ու յօդուածներն պէտք է ուղղել առ Յակոբ Յ. Պարոնեան :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ — 1873 ՕԳՈՍՏՈՍ 4 ՇԱԲԱԹ — ԹԻՒ 160

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Դժբաղդութիւն . . .

Մենք ալ քառասուն տարին անգամ մը քաղութիւննիս ցոյց տալու համար՝ երէկ աւելի կոթ մը առեր Ընդհ. Ժողով վազեր էինք որպէս զի մէկը ձայն հանելու ըլլայ նէ՝ իսկոյն գլխուն իջեցուներինք և երկու կտոր ընէինք։ Դժբաղդութիւն . . . ։

Մեր սև բաղդը — դուն ըսէ ճերմակ — առիթ մը չներկայացուց մեզ որ քանի մը հոգի ծեծէինք։

Դժբաղդութիւն . . . ։

Ի՛նչ փոյթ ինծի թէ՝ Քաղ. Ժողովը վար պիտի առնեն եղեր, Պատրիարքը վեր պիտի առնեն եղեր, Կրօնական Ժողովը մէջ տեղը պիտի առնեն եղեր. ինչ օգուտ ունին ինձի ասոնք. ես երէկուան Ընդհ. Ժողովին մէջ քանի մը հոգի չծեծելէն ետքը ուզեն նէ՝ ամենը մէկէն վար առնեն։

Խնդիրը գործ տեսնելու վրայ չէ, ընթերցող, խնդիրը ծեծելու կամ ծեծվելու վրայ է։

Ժողովուրդը կը կարծես թէ երէկուան Ընդհանուր Ժողովէն գո՞հ է։ Ամենևին։ Ժողովուրդը գոհ ընելու համար պէտք էր կռիւ մը հանել և ոչ թէ խեղճ Ժողովուրդը երեք չորս ժամ ոտքի վրայ կայնեցնել Ընդհ. Ժողովին մէջ. Բայց ինչ և է, անցնինք այս կտորը և գանք պատմելու ։

Դեռ ատեանը չբացված՝ ժողովուրդը եկեղեցւոյն բակը խռնած էր ։ Թուաբանական հաշուով 2000ի չափ մարդ կար, ըստ եզրթոսի չգիտենք քանի՞ մարդ կար, բայց բայց ըստ Դիոգինեայ կարծենք մարդ մ՚ալ չկար ։

Ամենուն ձեռքը մէյմէկ յայտարարութիւն կար։ Յայտարարութեան մէկը կը պահանջէր որ Քաղ. Ժողովն իյնայ. ուրիշ յայտարարութիւն մ՚ալ Ս. Պատրիարքին անկումը կը խնդրէր. երրորդ յայտարարութիւն մ՚ալ կըսէր թէ՝ Ս. Պատրիարքն ալ իյնայ, Քաղ. Ժողովն ալ։ Աւելորդ է ըսել որ այս յայտարարութեանց նայելով երեք կարծիք կար Ժողովրդեան մէջ, բայց այս մասին շատ կարծիքներ կը պտըտէին հրապարակին վրայ, որոնք հետևեալներն էին ։

— Նախ Քաղ. Ժողովը վար առնելու է ։

— Ոչ, նախ Պատրիարքին հրաժարականը ընդունելու է. — Ոչ, Պատրիարքին հրաժարականը ընդունելու չէ. — երկուքին մէկանց ընդունելու է. — Մենք մեր Պատրիարքէն չենք զատվիր. — Քաղ. Ժողովը չենք ուզեր. — Կրօնական Ժողովն ալ չենք ուզեր, — Պատրիարքը կուզենք ։

Մինչև ժամը եօթը այս կարծիքները հրապարակին վրայ Ս. Պատրիարքին գալուն սպասելէն ետքը, վերջապէս Ս. Պատրիարքը եկաւ, դռները բացվեցան, կարծիքները ներս մտան։

Երեսփոխաններէն շատերը եկած էին։ Քաղ. Ժողովոյ անդամք բացակայ ըլլալով՝ Պատրիարքարան մարդ խրկվեցաւ որ երթան ճեմիչներուն մէջ փնտռեն զիրենք. չըլլայ որ, ըսին, երեքշաբթի օրուընէ ի վեր վախերնուն ճեմիչներէն դուրս ելած չըլլան։ Բայց վերջէն հասկցվեցաւ որ իրենք ալ Քաղ. Ժողովէն հրաժարած ըլլալով՝ պատիւ չէին ունեցած Ընդհ. Ժողովին ներկայ դառնըվելու ։

Ատեանը բացվեցաւ ։

Նախ Քաղաքական հրաժարեալ Ժողովին հրաժարականը կարդացվեցաւ, անկէ ետքն ալ Ս. Պատրիարքը իր հրաժարականը կարդաց, մեծ բարով ըսաւ ու դուրս ելաւ ։

Ի՞նչ էր ասոնց հրաժարելուն պատճառը։ Թէ և ասոնք իրենց հրաժարելուն պատճառները յայտնեցին, բայց դարձեալ ոչ ոք գիտէ այն պատճառները, և ասոր համար յատկապէս յանձնաժողով մը կազմըվեցաւ որ ութ օրուան մէջ այդ պատճառները հասկընայ և մեզի ալ հասկցընէ, իրենց մէջ եղած անհամաձայնութիւնը հասկընայ և, եթէ կարելի է, զանոնք հաշտեցընէ, և ահաւասիկ յանձնաժողովոյ անդամները .

Գեր. Խորէն Եպիսկոպոս
Արժ. Բիւրղալէմեան Վարդ.
» Տ. Գէորգ Քահանայ
Մեծ. Օտեան Էֆէնտի
» Աղաբէկեան »
» Տատեան »

ԱՆՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ

Եկու տես որ յանձնաժողով մ՚ալ յատկապէս ասոնց համար պէտք է որ մէջերնուն եղած անհամաձայնութիւնը հասկնայ և զիրենք հաշտեցնէ ։

Նախ առաջարկված էր որ թէ նախագահն և թէ Քաղ. Ժողովն մինչև ի քննութիւն իրենց անհամաձայնութեանց, պաշտօնէ դադրին և անոնց տեղն ալ ծանձնաժողով մը դրվի որ ութ օր ազգին գործարուն նայի։

Այս առաջարկութիւնը չընդունվելով՝ մեծամասնութեամբ որոշվեցաւ որ դարձեալ պաշտօնին չարունակեն մինչև որ յանձնաժողովը գործը լըմընցընէ ։

— Բայց, ինչ է եղեր հրաժարելնուն պատճառը ։

— Հրաժարելնուն պատճառը սա է եղեր որ Ս. Պատրիարքը Սահմանադրութիւնը կէտ առ կէտ չուզեր եղեր գործադրել այլ անոր ոգին. Քաղ. Ժողովն ալ ոգին չգործադրելով կէտ առ կէտ կուզէ եղեր գործեդրել ։

Ահա յանձնաժողովն ալ ասպիսի քննէ, այսինքն թէ՝ Սահմանադրութիւնը ինչ եղանակաւ գործադրելու է ։

Դժբաղդութիւն . . . ։

ԱՐԴԻ ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

ԱՆՄՕՐՈՒՍ ՂԱԶԱՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Հրէայ չէ ան՝ որ դրսուանից է, եւ թլփատութիւն չէ ան՝ որ դրսուանից մարմնով է, հապա Հրէայ ան է՝ որ ներսուանից է, եւ թլփատութիւն սրտին հոգիով ու չէ թէ գիրով, որուն գովութիւնը չէ թէ Մարդոցմէ՝ այլ Աստուծմէ է»: Հռոմ. Բ. 28—29:

Շարունակութիւն թիւ 159

«Թէ որ իմ խօսքերուս մէջ կեննաք՝ ճշմարտապէս իմ աշակերտներս էք» Յովհ. Ը. 31։ Ըսել է եթէ չկենաք՝ ըլ-

ծոտոպես իմ աղեկտրներս չէք այլ ստապէս։

«Թէ որ իմ պատուէրներս պահէք ևչն» Յովհ. ԺԴ. 10։

Ըսել է թէ որ պատուէրներս չպահէք՝ զլացուած է խոստումը։

«Թէ որ մանր տղոց պէս միամիտ ու խոնարհ ըլլաք՝ ևչն» Մատ. ԺԸ. 3։

Ըսել է՝ եթէ սոյն հանգամանքը չունենան՝ խոստմունքը կը զլացուի իրենց։

«Թէ որ մէկը իւր անձը ուրանալով իմ ետևէս գայ՝ յաւիտենական կեանք ալիսի ստանայ» Ղուկ. Բ. 23։

Ըսել է եթէ իւր անձը չուրանայ՝ չ'ստանար։

«Թէ որ ձեռնադրեալ մը երիցութեան սեպհական հանգամանքը իւր անձին վրայ նկարագրապէս ունենայ» Ա. Տիմ. Գ. 1—6։ Այսինքն «ոչ արբեցող, ոչ հարկանող, ոչ զշաքաղ» ևչն. ըլլայ, իսկ եթէ այսպէս չըլլայ՝ զուրկ է արժանիքէ։

«Աստվ (մեկզմեկ սիրելու նշանով ու պայմանաւ) պիտի գիտնան թէ՝ դուք իմ աշակերտներս էք» Յովհ. ԺԳ. 35։ Ըսել է առանց այս պայմանին՝ պիտի գիտնան թէ իմ աշակերտներս չէք։

«Դուք իմ բարեկամներս էք՝ թէ որ ընելու ըլլաք ինչ որ ձեզի պատուիրեցի» Յովհ. ԺԵ. 14։ Ըսել է եթէ չ'կատարէք պատուէրներս՝ իմ թշնամիներս էք։

«Թէ որ մէկը իր լեզուին (ու բոլոր իւր կրքերուն) տանձ դնէ» իսկ թէ որ չ'դնէ՝ անանկին կրօնականութիւնը փուճ և ունայն է» Յակ. Ա. 26։

Բ. Որովհետև գիտենք թէ՝ «Հրեայ (դուն հասկցիր կրօն. պաշտօնեայ) չէ ան՝ որ դրսուանց (կերպարանքով) է, և ձեռնադրութիւն չէ ան՝ որ դրսուանց մարմինով է» Հռոմ. Բ. 28—29։ Ուստի՝ այս տեսակ (անարժան) պաշտօնեաները վստահաբար ճանչնալու համար, Աւետարանական հրահանգին համեմատ, «իրենց պտուղէն ճանչնալով» Մատ. Է. 20։ կըսենք թէ՝ Սրժ. Ղազար վարդապետ իւր վերջի ձախորդ ձեռնարկութեան մէջ, իւր կրօնական դիրքին ու ատիճանին ամէն հակառակ պայմաններով ներկայանալով, Աչխարհի առջև ապացուցաց թէ՝ ինքը ձեռնադրութեամբ ստացած Ս. Հոգ.ն՝ իւր չարաչար վարմունքովը, խոպառ կորընցուցած էր։

Կը համակրինք իւր զառամեալ հասակին կարեկցելով իրեն իրրև մարդ բայց իրրև անաչառ քրիստոնեայ կը ցաւինք որ նոյն պահուն իւր վրայ պակասած գրոնուեցան կրօն. պաշտօնէութեան այն էական հանգամանքները՝ որ մի միայն կը կազմեն նոյն պաշտօնին արժանաւորութիւնը, այն է՝

Հեզութիւն,
Անյիշաչարութիւն,
Համբերութիւն,
Անձնուրացութիւն,
Իշխանատեցութիւն,
«Ո՛չ հարկանողութիւն»
Ո՛չ զօշաքաղութիւն ևչն,

Բոլոր վերոգրեալ Ս. Գրոց վճիռներէն ստուգապէս կը հետևի թէ՝ Քրիստոսի Եկեղեցւոյ իւրաքանչիւր պաշտօնեայ՝ իւր պաշտօնի ընդունելութեան ատեն, ձեռնադրութեամբ ստացուած շնորհքն ու արժանաւորութիւնը՝ (թէպէտ և ոչ նիւթական երևոյթը) կը դադրի այն վայրկենէն՝ երբ ձեռնադրութեան ուխտեալ պայմաններու դրժումը կը ծագի ուխտաւորին կողմանէ։ Ա՛լ անկէ ետքն չարունակեալ երևոյթը՝ սոսկ և պարզ խաբէութիւն է։

1873 Յուլիս 20

Կէտիկ փաշայ

Տ. Գ. Յ. ՄԱԼԿԱՐԱՅԵԱՆ

ՕՐԹԱԳԻՂ

Այս գիւղը՝ ինչպէս որ ամենուն ծանօթ է, լուսաւորեալ գեղ մ'է։ Ունի Թատրոն, ունի Քլիւպ, քիչ ատենէն պիտի ունենայ նաև Ակադեմիա մը։

Բայց, պիտի ըսէ հիմայ ընթերցողը, ասոնց ամենն ալ չափահասները կը թերթելու կը ծառայեն քան թէ տղաքները, քան թէ ուսանողները, դպրոցին վիճակը ինչպէ՞ս է, ան ըսէ մեզ։

Ի՞նչ ըսեմ ընթերցող, Օրթագիւղի աւելի գիրենք դաստիարակելու հոգ կը տանին քան թէ իրենց տղաքները, և այս է պատճառը որ խեղճ դպրոց մ'ունին։

Այս դպրոցը՝ այս տարի առանց քննութիւն տալու վաճառ կընէ կոր. ամսոյս տասնըհինգին պիտի բացվի եղեր։

Ո՞վ պիտի բանայ այս դպրոցը. ո՞ր Տնօրէնութեան ներքև պիտի կառավարվի։

Ասիկայ դեռ յայտնի չէ։

Ասկից առաջ յիշեալ դպրոցը Բարեսէր Ընկերութեան տնօրէնութեանը ներքև բարեկարգ վիճակ մ'ունէր չնորհիւ Մեծ. Սիմեոնովիչ և Պէրեանց էֆէնտիներու անխոնջ ջանիցը. բայց ասոնք թաղեցւոյն կողմէ դոհացուցիչ օգնութիւն մը չտեսնելնուն՝ ըստիպվեցան հրաժարիլ։

Ստիպվեցան ըսինք, որովհետև եկեղեցւոյն տուած ստակը, թաղեցիէն հաւաքված հասոյթը անբաւական ըլլալով դպրոցին ծախսերը դոցելու, Բարեսէր Ընկերութիւնը իր քսակէն կուտար պակասը, և դասատուաց ամսականները ժամանակին կը վճարէր։

Երեք ամիս է կարծենք որ Բարեսէր Ընկերութիւնը հրաժարեցաւ. երեք ամիսէ ի վեր թաղեցին իր բռնած ընթացքէն չհրաժարեցաւ. երեք ամիս է որ դպրոցը անվնասմ վիճակի մէջ թողված է։

Ըստ մեզ ժամանակն է որ Օրթագիւղցիք՝ դպրոցնուն արդի վիճակը նկատողութեան առնելով պէտք եղածը տնօրինելու փութան, որովհետև վաղը ձմեռը գալուն պէս, թատրոն երթալէն ժամանակ չեն կրնար ունենալ ասանկ բաներու վրայ խորհելու։

ԿԻՕԶԷՆԱՆ ԷՖԷՆԴԻՆ ՄԵՂՈՒԻ
ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ԽԱՒՐԱԽԻՆ ՄԷՋ

Մամուլի ծլնդոտուք խմբագիրք և ընթերցողք գիտեն որ այս թերթը կեօչեհան էֆէնտին Մեղուի գէմ պաշտպանել երազելով Նորին վեհմութեան ըրած մէկ անիրաւութիւնը խալբախով կուզէ ծածկել։

Մեղու՝ ասկէ ամիս մը առաջ կրօնաւորի խալբախ կոթսըվածք ըլլալը հրատարակելով՝ խօստացած էր որ եթէ գործը ստուգէ՝ երկարօրէն պիտի գրէ. որովհետև Մեղու խիղճ ունենալով չկրնար Մամուլին պէս անոր ասոր վրայ զրպարտութիւններ դիզելով յանիրաւի ծաղու նիւթ ընել աս ու ան։

Մամուլ հիմայ մեղկը կարդնէ.— ինչու այդ կրօնաւորին վրայ գրելիքդ չես գրեր, արդեօք այդ կրօնաւորը պահպանիչով մը բերանդ գոցե՞ց։

Կը պատասխանեմք թէ մինչև այսօր ստոյգ տեղեկութիւններ չկրցինք առնել այս մասին. և եթէ Մամուլ ձեռքը խղճին վրայ դնելով գայ մեզի պատմէ եղելութիւնը, եթէ գիտէ, և եթէ իր ստորագրութիւնը տայ, եթէ կրնայ գրել, պատրաստ ենք ուզածին պէս հարուածել։

Զգիտենք թէ՝ պահպանիչ ըսելով ի՞նչ ըսել կ'ուզէ։ Կ'երևի թէ ինք չատ պահպանիչներ առած պիտի ըլլայ, որովհետև հարիւրի չափ կրնանք համբել Մամուլի մէջ անանկ խոստումներ որ կատարված չեն։

Մամուլ իր պահպանիչովը ինքզինք մատնելէն ետքը կ'ըսէ թէ՝ կեօչեհանը Մեղուի գրածներուն կարեւորութիւն չ'տար։

Կեօչեհանի կարեւորութիւն տալուն չտալուն վրայ չէ խնդիրը, կեօչեհանին ըրած մէկ անիրաւութեանը վրայ է. և լրագիր մը անիրաւութիւն մը հարուածել ուզած ատեն՝ չ'կրնար հարցնել այդ անիրաւութիւնը ընողին թէ՝ գրածներուս կարեւորութիւն կուտա՞ս թէ չէ, ինչպէս որ դատաւոր մը մէկը պատժած ատեն չհարցներ պատիժը կրողին թէ՝ կրած պատժոյդ կարեւորութիւն կուտա՞ս թէ չէ։

Մամուլ՝ կեօչեհանը պաշտպանել ուզած ատեն իր լրագրական պատուոյն ալ, եթէ ունի, չ'խնայեր ըսելով թէ՝ կեօչեհանէն զեղի մեղր չկրնար։ Ըսել է որ ինք միշտ մեղր եղնելիք մարդոց դէմ կը յարձակի կամ յարձակիլ կուզէ, և եթէ Մեղուն ճշմարտութիւնը ծածկելով կեօչեհանէ մեղր քաղելու դիտաւորութիւնը ունեցած ըլլար, անոր այս անիրաւութիւնը չ'պիտի հարուածէր, որովհետև հարուստ մը չողոքորդին ստակ կուտայ և ոչ թէ գինք հարուածողին։ Մեղու Մամուլի պէս չողոքորթութիւն ըրած չէ երբէք,

և չպիտի ընէ. անիրաւութիւն մը տեսնելուն պէս խակոյն կը հարուածէ, այդ անիրաւութեան տէրը կուզէ հարուստ ըլլայ կուզէ աղքատ։

Մեղուին թերթերը փորձով կը հաստատեն այս ճշմարտութիւնը։

ԵՐԿՈՒԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԷՆ ԱՌԱՋ ԵՐԵՒԱԿԱՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՒՐ ՄԸ

Նախագահ.	Իզմիրլեան վարդ.
Ատենապետ.	Քրիստոստուր Էֆ.
Ատենադպիր.	Սինեքերիմ ։
Գրասեղան.	Եղիա աղա Պէյլէրե.
Գրիչ.	Փափազեան Էֆ.
Մելան Թուղթ	Թօրասանճեան

ՆԱԽԱԳԱՀ. Ատեանը բացվեցաւ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. Նախ պէտք է ասոր վերայ վիճաբանել թէ՝ Արժ. Իզմիրլեանը Պատրիարք ըլլալու ըլլայ նէ՝ հիմակուան բնաւորութիւնը պիտի փոխէ թէ չէ։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Պատուոյս վրայ կերդնում որ բնաւորութիւնս չեմ փոխեր, բնաւորութեանս հետ մէկտեղ հիմակուան Քաղ. ժողովն ալ չեմ փոխեր։

ԳՐԱՍԵՂԱՆ. Ինձի ալ միշտ ելևմտական խորհրդոյ Ատենապետ կը պահե՛ս եա։

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ. Ա՛յդ մասին դուն անհոգ եղեր. խնդիրը հոն է թէ՝ Արժ. Իզմիրլեանը նախ էջմիածին խըրկելու է որ Եպիսկոպոս ձեռնադրվի, Եպիսկոպոսութեան ծախսը ու՞ պիտի հոգայ։

ԳՐԻՉ. Եղիա աղա Պէյլէրեան այդ գործը վրան կառնէ։

ԳՐԱՍԵՂԱՆ. Թէ որ էշով կրնայ մինչև էջմիածին երթալ նէ՝ էշս կուտամ թող վրան նստի երթայ, թող էշս ալ պզտիկ ճամբորդութիւն մը ըրած ըլլայ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. Փոխանորդ ու՞ պիտի ընենք։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Փափազեան Էֆէնտին քահանայ կը ձեռնադրենք, փոխանորդ կընենք։

ԳՐԻՉ. Ես չեմ ընդունիր, Դալաթիոյ Թաղականութիւն ձեռքէս մ՚առնէք տէ ինչ կընէք նէ՝ ըրէք։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Քաբու քեհեաի մ՚ալ պէտք է, ան ի՞նչ պիտի ընենք։

ԹՈՒՂԹ. Քաբու քեհեաի ալ ես կըլլամ, կուզէք նէ. բայց ես գոհացուցիչ ամսական կուզեմ դուք չէք կրնար տալ։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Հա՛, աղէկ ըսիք, իմ ամսականս ալ հիմակուընէ որոշեցէք որ վերջը կռիւ չընենք։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. Քանի ղրուշ կուզես։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Իբրև ապառնի Պատրիարք ներկայ Հայոց տասը հազար ղուրուշ կուզեմ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. Անանկ է նէ՝ չըլլար, սակարկութիւննիս չպիտի յարմարի, ինը հազար հինգ հարիւր ղուրուշ տանք նէ չե՞ս ընդունիր։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Մտակ մը պակաս չըլլար, տասը հազար ղուրուշ կըսեմ կոր նէ՝ ան ալ ձեր խաթերը համար կըսեմ կոր։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. Եկուր չէ՛ մըսեր, վերջէն կը զղջաս։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Ձեմ ընդունիր էֆէնտիմ. Պատրիարքի մը համար տասը հազար ղուրուշը մեծ բան մը չէ։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. Բայց սնտուկը նեղ վիճակի մէջ է հիմա։

ՆԱԽԱԳԱՀ. Մինչև որ ես Պատրիարք ըլլամ նէ՝ հարկաւ կը լայննայ։ Զմոռնանք ըսելու թէ ես ֆայթօն ալ կուզեմ։

ԳՐԱՍԵՂԱՆ. Ես ալ իմ էշս կուտամ, ֆայթօնի կը լծէք։

ԱՏԵՆԱՊԵՏ. աղբար, դուն ալ ամէն խօսքին մէջ էշը կը խօթես։

ԳՐԱՍԵՂԱՆ. Տասնըհինգ . . .

ՆԱԽԱԳԱՀ. Լռէ՛ . . .

ԳՐԱՍԵՂԱՆ. Տասնըհինգ հազար ղրուշը ազգին չպիտի տանք ա՛։

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ. Խնդիրը ատոր վրայ չէ հիմայ, Իզմիրլեանին Պատրիարքանալուն վրայ է, ուստի առանց երկընցընելու այս խնդիրը կառաջարկեմ որ ձեռքերնիդ վեր վերցունէք։ (Ամենքը ձեռքերնին վեր կը վերցնեն) Արդով որ Իզմիրլեանին Պատրիարքանալը կուզէ թո՛ղ ձեռքը վեր վերցնէ. և որովհետև ամենքնիդ ալ վեր վերուցած է՛ք, ըսել է որ անոր Պատրիարք ըլլալը կուզէ՛ք։

Երևակայական ժողովը իր երևակայութեան մէջ Իզմիրլեանը երևակայական Պատրիարք ընելէն ետքը ցրուեցաւ։

1873 Օգոստ. 3 Րումէլի-Հիսար

. . . Խմբագիր

Թէև ասկից յառաջ ծանուցինք թէ Գեր. Խորէն սրոազան յառաջիկայ կիրակի օր դիւղիս երկսեռ վարժարանաց բացման հանդիսին առթիւ Ս. Եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, սակայն նոյն օրը Պէշիքթաշի դպրոցին պարգեւաբաշխութեան հանդէսը կատարուելով, յիշեալ սրբազանին նոյն հանդիսին ներկայութիւնը անհրաժեշտ ըլլալուն գիւղիս վարժարանաց բացման հանդէսը ուրիշ օրուան ձգուած է։

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան
Մ. Բառնիկ Սէֆէրեան

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պ. * * * բարի մարդ մ՚է, միայն թէ քիչ մը ագահ է։

Հարկ չենք տեսներ երկար բարակ իր նկարագիրն ընել, միայն հետևեալ դէպքը պատմելով կը չատանանք։

Պ. * * * առջի օրը ծովու բաղնիք մտնել ուզելով՝ բաղնեպանին հետ սակարկութեան կսկսի։

— Քանի՞ ղուրուշ ծախս ըրիք սա բաղնիքը չինելու համար։

— Երեք հազար ղուրուշ։

— Երե՞ք հազար ղուրուշ . . . խաբեր են ձեզի. շատ մարդ կուգայ կոր գոնէ։

— Քիչ շատ կուգան կոր։

— Դուք գործին գլուխը կենալու ըլլաք նէ՝ կը քալեցունէք, որովհետև դուք մարդու հետ վարվելու ղանակը գիտէք, ֆըղէէները չէք բարկացուներ։ Ես ալ կուզեմ կոր ծովը մտնել տէ անոր համար հոս եկայ։ Ուրիշ տեղ մը երթալու ըլլամ նէ՝ անոնք ինձի չեն ճանչնար, ես ալ զանոնք չեմ ճանչնար, հետևապէս չենք կրնար համաձայնիլ։ Թէպէտև քեզի ալ չեմ ճանչնար, բայց ասկէ անկէ լսած ըլլալով որ բարի մարդ մ՚էք եղեր, չուտով հոս վազեցի։ Դուն զիս ուրիշի տեղ չես բռներ, ես ալ քեզի իբրև եղբայր կը բռնեմ, քառասուն փարա դուն աւելի կուզես, քառասուն փարա ես պակաս կուտամ կը յարմարինք կերթայ, անանկ չէ՞ մի եա։

— Անանկ է եա։

— Ջուրը ի՞նչպէս է, տա՞ք է թէ պաղ։

— Տաք է։

— Եկո՛ւ տես որ ես ալ տաքէն չեմ ախորժիր, բայց ինչ է նէ՝ անգամ մը եկանք նէ՝ մտնելու է։ Քանի՞ բարա կառնէք կոր նայինք։

— Երկու ղուրուշ։

— Երկո՛ւ ղուրուշ մի . . .

— Բէյնէֆալու հավլու ալ կուտանք կոր։

— Բէյնէֆալ հավլու կուտաք կոր նէ՝ վերջը կուզէ՞ք կոր։

— Հապա։

— Անանկ է նէ՝ երկու ղրուշը շատ է, քիչ մը իքրամ ըրէ՛ ինձի։

— Եօթանասուն բարա տուր։

— Տասը բարայի իքրամը ի՞նչ պիտի ըլլայ, ընելէդ ետքը սանկ . . .

— վաթսուն փարա տուր։

— վաթսուն բարա շատ է. ես արդէն նիհար մարդ մ՚եմ շատ տեղ չեմ բռներ, հասակս ալ երկար չէ, սեպէ քի տղայ մ՚եմ. քսան բարա տամ տէ մտնամ։

— Քսան բարայի չըլլար վեսա կընեմ։

— Ի՛նչ վեսա պիտի ընես ատամ, երկու տախտակ երարու քով քամեր ես, վրան բաց ձգեր՝ տակէն քիչ մը

ջուր առեր ես, սա չէ՞ մի ամենը :

— Անանկ ամմա, ծախս ունինք աղաս :

— Իմին մտնալովս ծախսդ չպիտի եւելնայ եա. երկար մ'ըներ, եկուր, քսան բարան ան. խերը տես, ես քուկին վաստակիդ աչք չունիմ :

— Իրաւ որ ես կամչնամ կոր :

Պ. * * * այնչափ կընդգիմանայ որ բաղնեպանը ձանձրանալով թող կուտայ որ քսան բարայի մտնէ :

Պ. * * * կը հանվի և ծովը կը նետվի։

Քառորդի մը չափ ծովը մնալէն ետքը կսկսի դողալ, ակռանները այնպէս կը կրճտին որ դուրսը եղողները ձայնը կը լսեն :

Ներս եղողները կըսեն .

— Կը դողաս կոր նէ՝ ինչո՞ւ չես ելներ կոր Աղա :

—Ստակը փողոցէն չեմ ժողվեր կոր ես, հօրմէս ժառանգ ալ կերած չեմ. բաղնիքը ձրի ալ մտած չեմ որ չուտ մը ելնեմ, ստակ տուած եմ հարկաւ քիչ մը ուշ պիտի ելնեմ :

Ծովուն մէջ եղողները տեսնելով որ՝ Պ. * * * ծովը աժան մտած ըլլալու համար մինչև կէս գիշերը դուս ելնելիք չունի, անոր թևէն կը բռնեն և դուրս կը հանեն։

Պ * * * յակամայից դուրս ելնելով կը հագվի. բաղնիքչին դուրս ելած ատեն տասը բարա կուտայ բաղնեպանին ըսելով.

— Որչափ որ քսան բարայի բազարլըխ ըրինք նէ՝ ուզածիս չափ չը կրնալ կենալուս համար հիմակու հիմայ տասը բարան առ, կէս ժամէն դարձեալ պիտի դամ մնալու ,ճնացած տասը բարան ալ ան ատեն կուտամ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ՄԵՂՈՒԻ

—

ԼՐԱԳԻՐ ԿԱՐԴԱՑՈՂՆԵՐԸ

Ցայտնի է որ հասարակութեան մէջ ամենամեծ մաս մը կայ (Աստուած բոլորովին անհետ ընէ), որ բնաւ լրագիր չը կարդար։ Անկից փոքր մը պզտիկ մաս մ'ալ կայ (Աստուած քիչ ըլլնէ) որ օրըստօրէ կ'անուանի, և որ ատակ չը տալով, ինչ լրագիր որ ձեռքն կ'անայ՝ կը կարդայ։ Իսկ, երրորդ և ամենամեծը մաս մ'ալ կայ (Աստուած օր օրի շատցընելով շատցընէ), որ ատակ տալով լրագիր կը կարդայ։ Ուստի թողլով առջի երկու մասերը, տեսնենք թէ սոյն վերջին մասէն գանուող ո՛ր տեսակ անձերն են, որոնք այս ինչ կամ այն ինչ լրագիրէն ախորժելով, զայն կը գնեն և կը կարդան :

ՄԱՍԻՍ. Խաւարեալները.—Մասիսի թարգմանութենէն և անոր հայերէն աշխարհաբառին հաւնողները :

—ԻՆՔՆԻՐԵՆուն բժշկութիւն ընել ուզողները (չորրորդ էջին ծանուցումները կարդալով) :

ՄԱՆԶՈՒՄԻ. Փանոսեանի պաշտպանները. — Գլուխնին չը ցաւող մարդիկ. — երկու տողով հասկըցուելիք բանը երկու հարիւր տողով հասկըցողները։ — Ագապեան և Փանոսեան վարժարանաց աշակերտներուն ծնողքները, (վասն զի շաբաթն երկու երեք անգամ՝ սոյն դպրոցներուն մէջ անցած եղելութենէն վրայօք պէտ պէտ տեղեկութիւններ տալով, լրագրոյն երկրորդ էջը կը լեցընէ։ — Զինքը ծալրել ուզողները : — Դպրոցական բարեկարգութիւնը կարդալ ուզողները։ (Սոյն առթիւ լաւ կ'ըլլայ հասարակութեան խրատել որ առ նուազն չորս հինգ տարուան համար բաժանորդ գրուի նոյն լրագրոյն) : — Քննադատելու կարողութենէն զուրկ անձինք :

ՓՈՒՆՋ. Խառն լուրերէ, և մանրթրթռիկ կտրուկ և կանացի խորհրդածութիւններէ ախորժողները :

ՕՐԱԳԻՐ. Ամեն տասը փարայ և պարապ տեղն ունեցողները :

ԱՍԻԱ. Դեռ զանի չը կարդացողը.

ՄԱՄՈՒԼ. Հակահասունեան հերովմէականք, և մանաւորապէս կէօչէեան էֆէնտի։ — Հայհոյութիւն սորվիլ ուզողները :

ՀԱՑՐԵՆԻՔ. — Հայաստանի ողբերը միկ ընելու կարողութիւն ունեցողները :

ԴԻՏԱԿ. Բազմավէպին դադարման վրայ ցաւողները :

ՄԵՂՈՒ. Ուզողը :

« ՈՎ Է ՆԷ »

ԽԱՅԹՈՒԱԾՔ

Երէկ՝ դեռ Ընդհ. ժողովը չբացված՝ պանդուխտին մէկը ո-չ-ո-ը ձեռքը բռնած ճեմիչին դուռը կը հրեր որ բացվի :

Հոն գտնըվող պանդուխտ մը աս տեսնելով ըսաւ .

— Պարապ տեղը մի հրեր, չբացվիր։

— Ինչո՞ւ :

— Քաղաքական ժողովոյ անդամները նեղը մտնելնուն պէս՝ ճիմիչներու մէջ փախչելնուն համար, քանի մը հոգի մէկ եղան և ճիմիչներու դռնեը ամրապէս գոցեցին, որպէս զի յիշեալ անդամները այսօր ալ նեղը մըտնելնուն պէս ճիմիչներու մէջ չապաւինին :

— Մհ, դառն է այս հարուածը, ո՛ անդամք Քաղաքական ժողովոյ, ապաւինելու դուռ մը ունէիք, ան ալ գոցվեցաւ . . . :

* *
*

Փունջ կըսէ թէ՝ երեքշաբթի օրը Պատրիարքարանը տակն ի վերայ եղաւ։

Զարմանալու բան մը չկայ. ասանկ Քաղաքական և կրօնական ժողովներն իրեն հիմ ունեցող Պատրիարքարանը ասկէց աւելի չէր կրնար դիմանալ :

— Ի՞նչ ընելու է ուրեմն Պատրիարքարանը վերականգնելու համար :

— Հիմերը փոխելու է։

* *
*

Միսաքեան էֆէնտի՝ Մասիսը բուի նմանցունել ուզելով՝ բանաստեղծական ձև մը կը փախցունէ այսպէս.

«Մասիս բուոյ փետրով կը գրէ։»

Թէ որ Թուչնոյ մը յատկութիւնը անոր փետուրէն կը ճանչցվի, թէ որ բուի փետրով գրողը բու կըլլայ, ինչո՞ւ ուրեմն Միսաքեան էֆէնտին սադի փետրով կը գրէ :

* *
*

Անցեալ երեքշաբթի օրը՝ կռիւը վերջանալէն ետքը Մշեցւոց հարցվեր է.

— Դուք ինչու՞ եկաք Պատրիարքարան :

— Մենք ինչ դիտանք ինչու համար եկած ըլլալնիս, Քրիստոստուր և փափազեան էֆէնտիները եկէք ըսին, մենք ալ եկանք : Թէ որ անպատճառ հիմայ կուզէք հասկնալ ինչու համար եկած ըլլալնիս, սպասեցէք քիչ մը երթանք Քրիստոստուր էֆէնտիին հարցունենք, ու դանք :

* *
*

— Քաղաքական ժողովոյ դէմ եղած ցոյցերէն ամենէն աւելի ազ օգուտ քաղեց :

— Ծայրդ Քաղաքական ժողովը :

* *
*

Սոյ Կաթողիկոսնիս ալ Աստուած պակաս չընէ, վանքին բոլոր ծանրագին սպասները հետն առեր տարեր է եղեր,

Լսածնուս նայելով՝ նորին Վեհափառութիւնը մինչև այսօր դեռ չէ կրցեր որոշել թէ՝ ուր հաստատէ իւր բնակութիւնը. նստելու տեղ մը գըտնելու համար ասդին անդին կը պտըտի եղեր :

Թող աս ալ ասանկ երթայ, տեսնենք վերջերնիս ուր պիտի երթայ :

* *
*

Վերջապէս Ասիան իւր ուղղութիւնը չկրցաւ գտնել գնաց։ կը նայիս որ օր մը փլղի չափ կը մեծնայ, մէյ մ'ալ կը նայիս որ ճանճի չափ կը պզտիկնայ։ Երբեմն օրը երեք անգամ կը հրատարակվի, երբեմն ալ երեք օրը անգամ մը կը հրատարակվի :

Երեք օրի չափ դադար առնելէն ետքը այս անգամ պզտիկ դիրքով դարձեալ սկսաւ հրատարակվիլ :

— Ի՞նչ է ասոր պատճառը :

— Ասոր պատճառը , ընթերցո՛ղ , միայն խմբագիրները գիտնալու են :

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ ՅՈՎՀ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՑ ՅՈՎՀ. Գ. ՍԲՎԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ
Չախմագճըլար փող. Ակոբեան խան Թ. 15